

Vůně slunečnice

povídky současných řeckých spisovatelek

vybrala a přeložila Alexandra Büchlerová

AMANDA MICHALOPOULOU se narodila v roce 1966 Athénách, zde vystudovala francouzskou filologii a pracovala jako novinářka, než se začala plně věnovat umělecké próze. Vydala sbírku povídek *Venku je život pestrobarevný*, 1994, v které je zařazena také povídka *Žlutí motýli*. Její první román *Kuřecí kůstky* získal cenu literárního časopisu *Diavazo* za rok 1996. Její nejnovější román *Kolikrát to sneseš*, 1999, se částečně odehrává v Čechách. Amanda Michalopoulou přispívá do literární rubriky athénských novin *Kathimerini* a do řecké *Vogue*. (foto Dimitris Tsoumblekas)

Žlutí motýli

Taxikář dělá hluchého. Řekla jsem mu, aby zastavil na rohu Patision a Chalkokondylisovy ulice, on si ale brzdí před obchodním domem Neon, aby našel zákazníky. Všichni mu ukazují posunky, kam chtějí jet: nahoru, dolů, musejí zahnout, musejí se vrátit domů, musejí do práce. Já musím nakupovat. Baterii ke kuchyňskému dřezu, tři bodové lampičky s transformátorem a dvě obyčejné. Elektrikář na ně udělal ve stropě díry a ty tam teď zejí. Doma to vypadá jako na staveništi. Všude suť a prach.

Při vystupování se mi zachytí punčocháče o sedadlo. Nemám ani čas oko naslinit, protože už do mě strkají dvě ženské. Čím dřív nasednou do taxíku, tím dřív skončí jejich utrpení. A mají nakonec pravdu. Je zima. Pokusím se přehodit si přes ramena Nikin kožený kabát tak, abych si přitom nepocuchala drdol.

Líbí se mi jezdit taxíkem, protože si nepomačkám šaty. Můj parfém je pořád ještě slabě cítit. Přejedu si prstem přes rty, abych viděla, jestli mi na nich ještě zůstalo dost lesku. Zůstalo.

Musím vypadat báječně. Kolemjdoucí se po mně dívají, ale nikdo mě neobtěžuje. Když každé ráno na Kolonaki otvírám obchod, moje krása mezi ostatními zanikne. Tady to ale je, jako kdybych přistála na planetě ošklivých lidí.

Když jdu po ulici, mluvím si v duchu sama k sobě, jako třeba teď. Povídám si sama se sebou o tom, co vidím kolem, připravuju si program na celý den a přemýšlím, jestli náhodou nepotřebuju nějaký nový šátek. Tak teď třeba stojím u přechodu na ulici 3. září. Po obou stranách se pomalu shromažďují lidé. Navzájem se na sebe díváme. Naproti mně stojí strašně tlustá ženská v těsných červených kalhotách. Vypadá jako balon, který má každou chvíli prasknout. Sama si ale připadá krásná. Zadívám se na špičky bot, protože se za ni stydím. Stydím se, že to nechápe. Naštěstí se konečně rozsvítí zelená. Vrhne se do vozovky, jako bychom se hnali do boje. Já třímám svoji novou koženou kabelku jako štít, abych se chránila před těmi, kdo se řítí proti mně. Červené kalhoty projdou s třením kolem. Všichni si jdou po svých. Všichni, kromě jednoho, který se obrátí, jakmile mě mine, a pustí se za mnou. Pokud se mi to jen nezdá. Otočím se, abych se podívala. Ne, nikde ho nevidím.

Přejdu na druhý chodník, protože tady někde je obchod se svítidly. Dívám se na sebe ve výkladních skříních. Ve všech. Můj krásný drdol se odráží v černé sukni. Dělán, jako že si prohlížím tuhle sukni, ale ve skutečnosti se nemůžu vynadít na své vlasy. Vangel mi udělal pevný drdol s lokýnkami kolem dokola. Je tak utážený, že mi mění tvar obličeje. Zvyšuje mi čelo. Může se vám to zdát divné, že se procházím tady po Omonii takhle načesaná, ale vždyť už mi za čtrnáct dní Vangel nasadí na hlavu svatební květinovou čelenku. Za čtrnáct dní přestane všechna legrace!

Dneska jsem si šla účes vyzkoušet. Hlavu mi umyla Effi, která umí perfektně masírovat kořínky vlasů. Zavřela jsem oči a hlasy ostatních ke mně doléhaly odkudsi zdaleka, jako bych ležela někde na pláži. Byl to ten nejhezčí okamžik z celého dne, tekoucí voda jako by splachovala všechny starosti. Pak se mě ujal Vangel. Nejdřív se mě vyptával na různé pi-

tomosti, jestli je venku teplo a jaký je provoz. Pak se mě zeptal, jestli jsem studentka, a já pochopila, že se mě vždycky bude ptát na to samé, i když mě stříhá už pokolikáté. Nikdy si mě nepamatuje, až teprve když si mě pořádně prohlédne, řekne: „Ááá, vás už jsem česal.“ Lidi, kteří si mě nepamatují, mě dovedou pěkně naštvat! Vangelovi jsem už na pokračování vypověděla celý svůj život. Ví, že jsem nechala školy, a ví taky proč, ale stejně to vždycky zapomene. Jako by mě chtěl přesvědčit, že na mém životě není vůbec nic zajímavého.

Sklesle jsem ho pozorovala v zrcadle, zatímco on se soustředil na moji pěšinku. Když mi zasouval vlásenky, prohlásil, že dobře dělám, že si ten nový účes zkuším předem. Jedna nevěsta, která se nechala učesat na poslední chvíli, jen tak bez zkoušky, dostala v kadeřnictví hysterický záchvat. Jakmile ji Vangel dočesal, pochopila, že jí francouzský cop nesluší, protože jí odstávají uši. Vytahala si sponky, mrskla jimi o zem a v předklonu si začala vlasy rozčesávat. Protože je ale měla hodně nalakované, zelektrizovaly se a ona nakonec vypadala jako rozružený lev. Nikdo neví, jestli nakonec vůbec šla do kostela. Já sice teď zrovna nejsem moc v pohodě, ale něco takového bych před lidmi nikdy neudělala. Počkala bych, až se vrátím domů, a tam bych se v klidu vybrečela.

Chtít se vybrečet před svatbou je normální. V neděli, když se porouchala baterie u kuchyňského dřezu, jsem se taky rozbulela. Došlo mi, že odtedka se bude můj život ubírat určitým směrem, a vhrkly mi z toho slzy do očí. Ruce jsem měla ponořené v mýdlové vodě, a tak jsem měla důvod brečet, dokud jsem si nesundala rukavice. Mildos naštěstí nebyl doma. Kdyby v tu chvíli přišel a uviděl mě s odšroubovaným kohoutkem v ruce, pomyslel by si, že mi přeskočilo. Včera jsem si koupila tuhle kabelku z imitace hadí kůže, jen abych se trochu uklidnila. Je tak měkounká... Při chůzi ji hladím.

Dnes v ní mám výplatu, parfém a napůl vypotřebovanou rtěnku. Jestli nebude ta baterie moc drahá, koupím si novou rtěnku, víc dohněda. Třeba tu novou cacharelku.

Trochu jsem ztratila barvu. Jsem po víkendu utahaná, protože jsme měli doma řemeslníky. Vybourali jsme zeď v mojí ložnici, aby tam bylo víc místa na Mildosovu pracovnu. Pak jsme malovali v kuchyni, ani na chvíli jsme se nezastavili. Budeme spát v bývalém pokoji našich. Pošoupli jsme ale postel na druhou stranu, aby se tolik nepodobal starému pokoji.

V hloubi duše mi to přišlo líto, když se naši rozhodli napsat dům na mě. Pronajali si na Themistokleově ulici dvoupokojový byt a nemají tam ani záchod pro hosty ani jídelnu. Dali mi, co měli, jako by jejich vlastní život přestal mít smysl. „Naši Márince sneseme i modré z nebe,“ říkává táta, i když se ho na to nikdo neptá. Říká to naschvál, aby se ostatní začali zajímat: „Co se děje? Vdáváš ji?“ a on jim to pak může všechno vyklopit. Já bych uvítala, aby nám něco dali taky Mildosovi rodiče. Ti si ale svůj byt drží.

Od všerejška, kdy mi začala svatební dovolená, přecházím po bytě a pořád mi něco vadí. Přemísťuju pohovky, ale nic se tím nezmění. Slyším, jak se někde otvírají dveře na balkon, a myslím si, že to maminka vyšla vyvětrat prostěradla. Být doma v pondělí je divný pocit. Každé pondělí jsem v obchodě, ať se děje, co se děje. Niki tam je teď sama a určitě kouří jednu za druhou. Vcházejí zákaznice a ona drží v každé ruce tři ramínka najednou. Vyžívám se v tom, jak se nadře, až tyhle paničky odejdou a nechají ji tam binec. Ale spoň pozná na vlastní kůži, co si tam vytrpím.

Niki je strašně bohatá a strašně ošklivá. Obchod si otevřela, jen aby si mohla hrát. A já jsem její oblíbená hračka. Moc ráda mi poroučí a předhazuje mi, jak jsem neschopná. Když se pak sama začne kvůli těm svým zlomyslnostem cítit

provinile, půjčí mi nějaké drahé sako, jedno z těch, co se těžko prodávají. Nosím ho a polévá mě přitom ledový pot. Jestli se někde natrhne, bude se mnou ámen.

Když mám ale takovéhle sako na sobě, hraju si na prachatou. Odemknu obchod kolem deváté a předstírám, že jsem majitelka. Předvádím neviditelné zákaznici svoje oblíbené šaty. „Tohle vám báječně padne, přinesu to i v černém,“ povídám jí. Pak se posadím se zkříženýma nohama k Nikinu stolu a kouřím její doutníčky. Paní kněžna se objeví až někdy kolem jedenácté a já se v duchu postavím do pozoru. Říkám si, teď, teď mi řekne tu nejhorší věc, jakou jsem v životě slyšela. A ona si opravdu vždycky najde něco ještě horšího než předtím. Když vidí, že mám dobrou náladu, řekne mi: „Moc se nesměj. Máš ošklivé zuby.“ Nebo: „Nebud' tak přehnaně slušná k zákaznicím. Působí to podlézavě.“

To ona je podlézavá. Říct jí to ale samozřejmě nemůžu, protože bych přišla o místo. Moc ráda si ale vymyslím situace, v kterých to s Niki špatně dopadne. Jednoho dne vyhraju první cenu v loterii. Nic jí ale neřeknu a přijdu do práce jakoby nic. Pak, když v obchodě nikdo nebude, zničehonic popadnu nůžky a začnu odstříhovat rukávy u všech sak. „Co je tohle za idiotský stříh?“ zeptám se a – šmik! Ona nevěří vlastním očím. Než ale stačí zareagovat, zastoupím jí cestu a křičím: „Ty huso jedna! Zavři pusu, jsou ti vidět plomby!“ Pak jí hodím na stůl svazek pětitisícovek na odškodněnou a prásknu dveřmi, až se vysype sklo. Venku nasednu do černého porsche, které na mě čeká, a zamávám jí drahým hedvábným šátkem.

Takovým, co mi loni ztopila Bonnie. Pojmenovala jsem ji takhle podle Bonnie a Clyda. Měla modré oči, které se nikam nedívaly, a velkou tašku, a ta měla nejspíš dvojité dno. Nikdy jsem to s jistotou nezjistila. Ten den jsem byla v ob-

chodě sama. Na stole jsem měla rozložené Mildosovy plány na něčí bazén a psala jsem na ně údaje perem. Zase jsem si hrála na majitelku. Dohlížela jsem na stavbu bazénu na našem letním bytě – jako že – a přes ramena jsem si přehodila kabát značky Escada. Byla jsem právě u slov „provozovatel stavby“, když se otevřely dveře a vstoupila Bonnie. Za ní vešla nějaká paní, která si chtěla vyzkoušet jeden tvídivý kostýmek. Bonnie se chtěla podívat na hedvábné šátky. Když jsem v kabině zapínala zákaznici sukni, zaslechla jsem klapot vzdalujících se podpatků. Instinktivně se ohlédnu a vidím, že na pultě zůstaly z pěti šátků jen tři. Chytila jsem ji ve dveřích a řekla jsem jí, aby mi ukázala tašku. Hlas se mi třásl, jako bych byla zlodějka já. Bonnie byla úplně klidná. Otevřela tašku pomalu, beze strachu. Nic podezřelého jsem neviděla. Požádala jsem ji, aby si vyprázdnila kapsy. Zase nic. Stály jsme proti sobě a obě jsme znaly pravdu. Těm šátkům přece nenarostla křídla. Začala jsem ji obcházet a v duchu jsem šátky prosila, aby se objevily, aby opravdu začaly létat. Marně. A tak jsem ji nechala odejít. Niki si mě dodneška dobírá: „Ty jsi přece naivka.“

Tahle Bonnie mi ale změnila život. Naučila mě obdivovat špatné skutky. Když mi přestalo bušit srdce, uvědomila jsem si, že se tu objevila, aby napravila velikou křivdu. Že jsem se v obchodě zrovna nacházela já, byla pouhá shoda okolností. Ona sem přišla, aby vzala pár šátků rozmazlené ženské. Byla jako Robin Hood. Od té doby si zákaznic ne všímám ani je neobtěžuji. V hloubi duše si přeju, aby to byly kamarádky Bonnie. Jen ať Nikin obchod přivedou na mizinu. Jen ať si to tu úplně rozeberou.

Niki má o lidech dost stereotypní představy. Myslí si například, že všichni zaměstnanci jsou chudáci. Když se venku před výlohou zastaví nějaký mužský a pozoruje mě, jak aranžuju nové šaty, rozčiluje se. Kdyžby teď třeba viděla támhle-

toho, co mě sleduje, hned by mě nějak usadila. Nakonec nezmišel, moc dobře jsem to věděla. Ze začátku se asi schovával, ale teď si dodal odvahy. Ještě jsem mu neviděla do obličeje. Když se zastavím, zastaví se i on. Když jdu dál, jde taky. Stojím před výlohou obchodu se svítidly a pokouším se dívat jeho směrem, ale tak, aby si toho nevšiml. Po očku se na něj podívám, ale mám smůlu. Skloní hlavu a já uvidím jen prameny vlasů. Směřuju se tomu a snažím se představit si, jak vypadá. Je vysoký a má na sobě džíny. Dvacet pět, dvacet šest let, zhruba stejně starý jako já.

Vejdu do obchodu, abych nakoupila, co potřebuju, ale taky abych si ho mohla přes výlohu líp prohlédnout. Namátkou se dívám na dvě, tři lampy a pak se nenápadně ohlédnu. Stojí venku zády k výloze. Má na sobě volný šedivý svetr a vlasy mu sahají na ramena. Už se na něj nepodívám. Radši si ho budu představovat. Teď se obrací ke mně, cítím to. Sevře se mi žaludek. Chci být krásná a usměvavá, ale aby mi přitom nebyly vidět zuby. Niki mě přesvědčila, že je mám křivé.

Zapomněla jsem, že jsem sem přišla koupit bodová svítidla, a požádám prodavače, aby mi předvedl jednu nástěnnou lampu. Ukážu na ni rukou, protože je vysoko. Chci, aby se mi ještě trochu vyhrnula sukně, aby ten venku viděl, že mám hezká kolena. Zároveň se ale stydím, že to dělám. Nevím, co mě to popadlo. Nerozumím tomu. „Ne, radši mi ukažte bodovou lampičku s transformátorem.“

Dám ji nad dřez, abych líp viděla. Kuchyň je teď daleko hezčí, když jsem na zeď zavěsila dřevěné police. Koupím taky proužkovanou záclonku. Kuchyň jsem si vždycky představovala s proužkovanou záclonkou. Oplachuju rajčata na salát a Mildos sedí v pracovně a třepe perem, aby inkoust stekl dolů. Kreslí plány na přehradu a já zatím krájím rajčata na tenké plátky. Stůl je prostřený a naše nové lampy vydávají sil-

né světlo. „Mildoušku, pojď jíst,“ říkám mu a on všeho nechá a obejmeme mě.

Ve skutečnosti to takhle vůbec není. Mildos má jednu ranní práci a dvě odpolední. Je pořád skloněný nad rýsovacím stolem. Vidím z něj častěji ramena než obličej. Položím talíř vedle něj a on se pustí do jídla a ani neví, co jí. Někdy mi ho přijde líto, a jindy mu závidím. Před pěti lety mě učil na technice a já mu vykala. Teď ho mohu pohladit po vlasech. Jak ten čas utíká...

Na škole jsem zůstala jen jeden semestr. Všichni si o nás šuškali, a tak jsme se s Mildosem rozhodli, že toho nechám. Obětovala jsem se, ale tehdy jsem si to neuvědomovala. Říct „tak dobře“ je strašně snadné. Po letech ti ale tohle dávné „tak dobře“ zní v uších docela jinak. Zkousím si vzpomenout, jak jsem to vlastně řekla. Řekla jsem: „ano“ nebo „dobře“ nebo jsem prostě jen přikývla? Na takovéhle věci myslím, když přecházím po kuchyni. Když nevím, co mám dělat. Otevírám pro nic za nic ledničku, piluju si nehty. Přemýšlím o tom, jakou barvu budou mít ty pruhované záclonky.

Nedívám se na světla, která mi předvádí prodavač. Před očima se mi vlní modrobílé proužky. Sedím na písku a vedle mě není Mildos, ale ten kluk v šedivém svetru. Je bosý. Má na sobě džíny a v ruce drží plechovku s pivem. Zase mu není vidět do tváře. Já ale vím, že ji má klidnou a něžnou.

Jako světlo, které vydává tahle dřevěná lampa. Je to jediná staromódní lampa v celém obchodě a má látkové stínidlo s modrobílými pruhy. Bezděčně si už celou dobu hraju s jejím vypínačem. Žárovka se pravidelně rozsvěcí a zhasíná jako světlo na diskotéce. Je to silná žárovka a vydává žluté světlo. Znenadání si vybavím lampu, kterou jsem měla na psacím stole, když jsem se učivala do školy. Upřeně jsem se na ni dívala, až mě rozbolely oči a po zeleném závěsu vedle

stolu začala poletovat spousta žlutých motýlů. Někdy jsem omámeně vstala a šla ven na chodbu, abych viděla, jestli za mnou poletí. A letěli, když jsem se předtím do světla dívala dost dlouho. „Vezmu si tuhle,“ řekla jsem prodavači. „Zabalte mi ji.“ – „A bodová svítidla?“ ptá se on. – „Ta až někdy jindy.“

Vyjdu na ulici s mou lampičkou pod paží. Spravila mi náladu. Postavím ji na kuchyňský stůl, až na kraj, nalevo. Třeba s ní budu mít lepší život, veselejší. Třeba mi přinese pár žlutých motýlů. Za sebou slyším kroky toho kluka. Už před chvílí jsem se rozhodla, že nezahnu do Chalkokondylisovy ulice. Dojdu až k Muzeu. Jako by mi na nohou narostla křídla. Trochu se oteplilo a začalo mžít.

Nikin kabát! Musím se rychle někam schovat. Na rohu uvidím příjemnou kavárnu s dřevěným barem. Dostala jsem chuť na portské. Mého obdivovatele není nikde vidět. Zase se někam schoval. Nevadí. Stačí mi, že je.

Z reproduktorů se ozývá jedna stará písnička: „Tell me when you will be mine, tell me quando, quando, quando.“ Moje lampička stojí na vedlejší lavici a připomíná mi, že dnešek je takový bezcílný den. Vypravila jsem se ven z určitého důvodu a skončila jsem někde docela jinde. Popijím sama portské v kavárně u Muzea, nohy mi visí z barové stoličky a nad zemí dělají taneční kroky.

Mám dvě osobnosti. Jedna je normální. Nosí Nikino oblečení, kouří drahé cigarety, požaduje luxus. Druhá ale chce podivné věci. Jako třeba aby Bonnie rozprostřela Nikiny kožené kabáty a bundy na chodník jako koberce. Teď moje druhá osobnost chce, aby se setmělo a aby se všude rozlilo sladké světlo západu slunce, jako by se na nebi rozsvítily tisíce žárovek. Chce se natáhnout na pláži a poslouchat kovový zvuk plechovky s pivem v ruce neznámého. Moje druhé

já chce strašně moc zapomenout, že se moje obyčejné já bude vdávat.

„Tell me when you will be mine, tell me quando, quando, quando.“ Řekni mi, kdy budeš můj. Tahle písnička mě nutí myslet na jiného muže. Jaký by byl asi život s někým jiným? To už mě napadlo, když jsme jednou jeli na exkurzi: seděli jsme v autobuse a já se opřela o rameno jednoho kluka, co seděl vedle mě, a zpívala jsem. On byl strašně zamlklý, nikdy nic neříkal. Opřená takhle o jeho rameno jsem viděla všechny stromy, které nás míjely, jehličky borovic a kmeny. Hrálo mě sluníčko a bylo mi krásně.

Teď ale mluvíme o skutečnosti, ne o fantazii. Jaký by asi byl život s někým jiným? Jestli se budu pořád bát, nikdy se to nedozvím. Zdvihnu hlavu a uvidím ho. Obličej má jako tu hru, co se jí říká Rubikova kostka, kterou se točí sem a tam. Teď vidím další kousek kostky, jeho nos. A okraj obočí. Kolem je tolik lidí. Nikdo z nich neví, že my dva se opatrně otáčíme kolem dokola jako baleríny na víčkách hudebních skříňek. Vůbec se neznáme, ale říkáme si něco, co se normálně neříká. Já mu říkám, že mám strach a že se cítím osamělá, když Mildos pracuje doma na výkresech. On mi říká, že jeho život je poloviční a že přišla chvíle, abychom si zatančili.

Objednám si další portské. Hlava mi začíná trnout a sponky mě svědí. Rozběhnu se na záchod a začnu je rukama hledat. Vlasy mi padají na ramena, pramen po prameni, a sponky zvoní o zem. Moje vlasy jsou také nezkratná lví hříva, jako měla ta druhá nevěsta. Venku v dešti se narovnájí. O Nikin kabát se už nestarám. Už se nestarám o nic.

Strčím do dveří a uvidím ho před sebou. Ukazuje mi další kousek Rubikovy kostky: propadlou tvář. Vykročím a déšť mi z vlasů vymývá lak. Slyším ho, jak se blíží. Vzdálenost mezi námi se zkracuje. Přišla chvíle, kdy na mě pro-

mluví. Napadne ho něco chytrého? Dlaní se mi zlehka dotkne ramene.

Řemen mojí kabelky se posune. To on ho posouvá. Vší silou mě odstrčí na mokrý chodník. Nejdřív spadne Nikin kabát a pak já s lampičkou. On se rozběhne mezi auty jako provazochodec v cirkuse. Moji kabelku si zasunul pod svetr. Mám se za ním rozběhnout? Pozdě. Jsem přece pitomá! Pitomá! Rychle vstanu, aby mě nikdo neviděl. Opráším si šaty a vrátím se do kavárny. Prošacuju si kapsy a za zbylé peníze si objednám ještě jedno portské. Chci se přesvědčit, že lampa funguje. Vedle lavice je elektrická zásuvka. Kolem dokola se rozlije sladké světlo a stínidlo mi na paži kreslí pruhy. Před očima mám plno žlutých motýlů.